

Eminentissimi Ac Reverendissimi Domini, D. Joannis Baptistæ, Cardinalis De Luca, Theatrum Veritatis Et Justitiæ, Sive Decisivi Discursus

Ad Veritatem Editi In Forensibus Controversiis, Canonicis & Civilibus, in quibus in Urbe Advocatus, pro una partium scripsit, vel Consultus respondit ; Cum Indicibus Argumentorum, Causarum ac Rerum luculentissimis. Opus Tam Judicibus, Quam Causarum Patronis, atque omnibus in utroque Foro ...

Pars Prima. De Ivrisdictione Et Foro Competenti. Pars Secunda. De Præeinentiis & Præcedentiis

Luca, Giovanni Battista de

Coloniae Agrippinae, 1691

Disc. III. Cæsaravgvstana Cathedralitatis. De eadem materia juris Cathedralitici, ejusque signis, & adminiculis, Et quando de antiqua Cathedralitate alicujus Ecclesiæ constare dicatur.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74087](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74087)

captare, & conservare, idcirco multa ad importunitatem præter intentionem per quamdam vim interpretativam concedere oportet, aliàs non concedibilia.

Quia verò in hoc ultimo decreto *Martini* staturiebatur terminus alteri parti sex mensium ad deducendum ejus jura, idcirco quando pacifica subsequuta observantia in statu Cathedralitico adesset, considerabam, etiam in sensu veritatis, præmissa omnia cessare, quoniam contraria tam longæva observantia, rectè comprobaret, infrà statutum terminum, talia jura, talesque rationes deductas esse, quod idem *Martinus* reponendo ab hoc decreto, mandaverit ex duobus actibus ut suprà gestis per duos Pontifices schismate durante, servari potius primum *Bonifacii* super erectione, quàm alterum revocatorium *Joannis*;

Et quemadmodum non usus aptus est tollere vim gratiæ, seu privilegii ad notat. per *Bart. & alios in l. 1. ff. de nundinis, Apom. de potestate Proreg. vir. de nundinis, & mercatis num. 13. Capto. decif. 134. ubi add. Seraphin. decif. 113. & 153. Rota in Bonon. gabbella coram Outhob. inter suas decif. 175. & admittitur in Lanuen. privilegiorum coram Roias inter suas decif. 327. & 356. & in eadem coram Corrado decif. 337 p. 10. rec. in quibus evitatur conclusionis applicatio ex facto, Ita nil prohibet quod non usus tollat vim revocationis, ut ita firmum remaneat privilegium, unde propterea habemus, quod habenti privilegium, de cujus revocatione opponatur, sufficit hanc reddere dubiam, ut ipse in possessione status privilegiativi sit manutenendus *Seraph. dec. 499. n. 3. Loiter. de benef. lib. 2. q. 45. n. 10.**

Hoc autem fundamentum destructum remanebat à contraria observantia, quæ pro meo iudicio continere videbatur graviorem & peiorem hujus causæ ligonè, Tum quia ut in decisione causæ ponderatur, in 28. electionibus Archiepiscoporum ab anno 1407. usque ad annum 1652. semper dicitur solam Ecclesiam Syppontinam provideri nulla hujus alterius mentione habita; Tum fortius quia in provisionibus Dignitatum, & Canonicatum hujus Ecclesiæ, aliisque gratiis & litteris Apostolicis, semper illa enunciatur *Collegiata, Cathedralis nuncupata*, dictusque locus enunciatur *Oppidum, Civitas nuncupata*, unde propterea considerabam, nedum adesse observantiam Datarie & Cancellarie Apostolicæ, quæ est organum Papæ, sed fortius adesse observantiam, & agnitionem ejusdem Capituli, ita continuò constituti in mala fide, quando ipso sciente, & consentiente hujusmodi litteris Apostolicis data fuit exequutio, præsertim in collationibus Dignitatum, & Canonicatum, cum aliis in decisione desuper edita ponderatis, ubi etiam respondetur pluribus adminiculis suprà pro Cathedralitate ponderatis;

Circa quæ considerabam, cum distinctione temporum, de facili illa tolli, atque æquivoca remanere; multa enim antiquiora, pro ut sunt litteræ *Alexandri III.* circa nominationem Archiepiscopi, & similia continebant actus sequutos in eo statu Cathedralitico, in quo Ecclesia in vim privilegii *Eugenii III.* de facto fuerat, priusquam ab eodem *Alexandro*, & successoribus Pontificibus dictæ contrariæ determinationes prodirent, sive in altero intermedio tempore novæ erectionis coucessæ per *Bonifacium*, donec sequeretur revocatio; Actus autem moderni remanebant, vel usurpativi, de facto, & contradicti, vel destructi ut suprà à contraria obser-

vantia Sedis Apostolicæ super actibus Consistorialibus provisionis Ecclesiæ, sive Datarie, & Cancellarie super provisionibus beneficiorum, aliisque gratiis ut suprà; Est bene verum, quod licet in puncto juris, & de stricta ejus censura, hæc ita procederent, attamen iste casus fraternitariæ videtur cum altero, de quo in dicta *Tirafonen. sub tit. de jurisdictione disc. 22.* Quod scilicet videatur nimius rigor leguleicus, non multum fortè commendabilis, cum in his materiis, antiquitati, ac populorum traditionibus & devotionibus deferendum potius videatur ex quadam epicheia, dum inspecta substantia, juribus Ecclesiæ non præjudicatur, unde in hoc purum, & rigorosum Juristarum iudicium mihi nunquam commendabile visum est.

CÆSARAVGVSTANA
CATHEDRALITATIS
PRO
ECCLESIA S. SALVATORIS,
CUM

ECCLESIA S. MARIE DEL PILAR.

Casus decifus per Rotam pro Ecclesia S. Mariae.

De eadem materia juris Cathedralitici, ejusque signis, & adminiculis, Et quando de antiqua Cathedralitate alicujus Ecclesiæ constare dicatur.

S U M M A R I U M.

- 1 *F*acti series.
- 2 *D*e antiqua Cathedralitate Ecclesiæ del Pilar firmata per Rotam.
- 3 *D*e Cathedralitate actuali, ejusque continuatione etiam firmata.
- 4 *U*ltima resolutio causa.
- 5 *D*istinguntur inspectiones causa.
- 6 *D*e constructione Ecclesiæ S. Mariae del Pilar, & num. 13.
- 7 *D*ato Episcopo, danda est Ecclesiæ Cathedralis.
- 8 *D*e adminiculis & signis antiquæ Cathedralitatis.
- 9 *Q*uod de illis adminiculis non sit deferendum.
- 10 *Q*uando historici deferendum sit.
- 11 *E*tiam si sint antiqua, debet constare de identitate.
- 12 *D*e identitate *Schedula* testamenti nuncupativi, nuncupatione implicita remissivè.
- 13 *D*e constructione Ecclesiæ, de qua num. 6.
- 14 *Q*uando Ecclesiarum publica constructio, & consecratio initium habuit.
- 15 *E*t quando nomen Cathedralis.
- 16 *D*e conclusionem, quod dato Episcopo danda est Ecclesiæ Cathedralis tanquam sponsa ratione conjugii spiritualis.
- 17 *E*xaminantur adminicula Cathedralitatis S. Mariae, & quando dicantur æquivoca & non concludentia.
- 18 *E*piscopus potest residere in quacumque parte Diocesis.
- 19 *D*e adminiculis, quod Ecclesiæ S. Salvatoris fuerit antiqua Cathedralis.

DISC.

DISC. III.

1655, obtinuerunt coram Bichio subrogato resolutionem super re iudicata, & appellationis desertione.

Elisâ soli Deo certa notitia veritatis super antiquo statu rerum, pristina Civitas Cæsaraugustana redigeretur in Maurorum servitute sub qua vixit spatio annorum 400. circiter; Cùm circa annum 1418. Rex Alphonus Primus Conquistator nuncupatus, Mauris expulsi, dictam Civitatem pristina libertati restitisset, Templum nobilissimæ, & magnificæ structuræ, quod de tempore dictæ captivitatis ad usum Mesquitæ deservierat, vel juxta hujus partis præntionem pristino statui Cathedralitico restitutum, vel pro Cathedrali sub invocatione S. Salvatoris, juxta alterius partis præntionem, destinatum fuit, prævia Cathedrali translatione ab Ecclesia S. Mariæ, qua dicto tempore fuerat captivorum Christianorum refugium; In dicta verò Ecclesia S. Mariæ de anno 1141. erectum fuit Collegium Canonicorum Regularium Ordinis S. Augustini, quod etiam circa eadem tempora quoad immutationem à statu seculari ad regularem, sequutum est de Canonicis dictæ Ecclesiæ S. Salvatoris, quapropter cùm omnes utriusque Ecclesiæ Clerici essent æquæ Regulares & ejusdem instituti, cum ea charitate, que circa ea prima tempora, tanquam in specie primitivæ, seu renascentis Ecclesiæ regnabat, introduci cœperunt concursus, quia nempe in solemnitatibus, aliisque functionibus unius Ecclesiæ, Canonici, & Clerici alterius ad eam concurrerant, qui tamen concursus ex laudabili motivo charitatis introducti, tractu temporis magna cœperunt introducere, occasione præcedentiæ, dissidia & inconvenientiæ, pro quibus tollendis vel componendis, quamvis Archiepiscopi pro tempore, ac etiam Reges plura protulerint lauda, de quibus infra in discursu, aliaque adhibuerint diligentias, non inde tamen desideratus effectus oriri potuit, unde propterea usque ab anno 1536. introducta fuit causa in Rota, in qua intitulata Cæsaraugustana præeminentiarum, quamplurimæ prodierunt hinc inde resolutiones, quarum nonnullæ in voluminibus impressæ habentur.

Quia verò, majus ac præcipuum Pilarensum fundamentum super præcedentiæ aliisque præeminentiis, constituebatur in eorum Ecclesiæ antiquiori Cathedralitate, idcirco Capitulum S. Salvatoris, malo ejus fato, ex remedio l. diffamari, curavit de anno 1620. committi in Rota causam jactationum super hujusmodi antiqua Cathedralitate coram Coccino; a Datoque dubio, An constet Ecclesiam dal Pilar fuisse antiquius Cathedralitatem, post plures disputationes, demum sub die prima Martii 1630. affirmativa proditit resolutio, Ecclesiam scilicet prædictam fuisse antiquius Cathedralitatem ut patet ex plenissima decisione desuper edita impressæ inter recent. dec. 353 par. 5. ad cuius normam prolata sententia, & commissæ causa appellationis in eadem Rota coram Ubaldo, alia proditit sententia confirmatoria prævia decisione impressæ inter recent. dec. 177. par. 6. à qua etiam interposita appellatione neglecta fuit prosecutio, ex eo quoad præces Regis Catholici, Urbanus VIII. Congregationem particularem deputaverat pro istarum Ecclesiarum adeo scandalosis controversiis componendis, unde propterea causa siluit usque ad annum 1653. quando occasione reassumendi concursus interim suspensos, ista etiam causa reassumpta, Pilarenses, negligente altera parte comparere, sub die 21. Junii

Quamvis autem dictæ sententiæ, quæ ita firmantur in iudicatum transactæ ad normam decisionum, expressè, & litteraliter agerent de solo statu Cathedralitico antiquo, Nihilominus in dicta decisione, vel casualiter, vel studiosè adjecta fuerunt quædam verba, ex quibus etiam ad actualis Cathedralitatis continuationem inferebatur, quorum verborum nimium diligens perscrutatio ab aliquibus doctis & zelantibus hujus partis defensoribus habita, majora mala produxit, cùm ita occasione novæ disputationis, altera pars forte neque de hac præntione cogitando, ad eam formiter sustinendam excitata fuit, (In hoc etenim consistunt fata causarum, quod sæpius nocent ea quæ prodesse debent, & econtra); Quare in nova disputatione coram eodem Bichio sub die 6. Martii 1656. formiter firmata fuit etiam Cathedralitas actualis, eisque continuatio, cum ea notabili circumstantia quod dictares iudicata istam quoque percuteret, dictaque resolutio, occasione denegandi remissionem confirmata fuit 27. Maii 1658. coram Cerro in locum Bichii interim defuncti subrogato, relaxatisque executorialibus in vim rei iudicatæ pro hujus Ecclesiæ & Capituli Sanctæ Mariæ æquali participatione omnium jurium Cathedralitico & Metropolitanorum, illisque canonizatis per Signaturam Justitiæ cum clausula sine præjudicio, sub die 5. Julii & 10. Decembris 1660. coram eodem Cerro, alia prodierunt resolutiones, decernentes declaratorias contra Capitulum S. Salvatoris ob non partitionem mandatis Rotalibus, ex quibus decisionibus tres posteriores coram Cerro sunt impressæ decif. 48. 80. & 84. post collationes Bondeni, unde propterea adita fuit Signatura gratiæ sub Alexandro VII. qui particularem Congregationem Cardinalium deputavit, super modo, vel componendi controversias vel dividendi inter hæc duo Capitula & Ecclesias exercitium dictorum jurium Cathedralitico & metropolitanorum, atque post longas discussiones, ex hujus causæ inexplicabili fato, determinatum fuit id, quod ex parte eorundem Pilarensum ab initio propositum fuerat, super æquali scilicet exercitio per tertium seu alternativam, super qua resolutione emanavit confirmatio Apostolica, atque ita in Curia res finem habuit, quidquid sit in partibus quoad executionem.

Stantibus autem tot Tribunalium & Virorum uniformibus iudiciis, probabilis credendum est, hanc esse veritatem, frequenter non de facili percipibilem ab Advocatorum intellectibus, ex causarum, vel propriæ opinionis affectione fascinatis, sive quod ex aliis occultis Dei iudiciis ita sibi placuerit; Utcumque tamen sit, refrigerato etiam disputationum calore, non potui intellectum captivare in obsequium hujusmodi determinationum super omnibus punctis, potissimum verò super duobus, primò scilicet super re iudicata in Cathedralitate actuali & continuante ab anno 1118. citrà nunquam disputata nec decisa, & secundò, super æquali possessione ac exercitio illorum jurium, quæ lex circiter sæculorum spatio istud Capitulum sanctæ Mariæ nunquam possedit nec præntendit.

Tres igitur in hujusmodi disputationibus fuerunt puncti sive inspectiones principales, Primò super antiqua Cathedralitate utriusque Ecclesiæ respectivè; an scilicet ante Maurorum invasionem Eccle-

Ecclesia S. Salvatoris fuerit Cathedralis, ob ejus accidentale impedimentum ejus conversionis per Barbaros infideles ad impium usum Mesquitæ, altera Ecclesia Sanctæ Mariæ durante captivitate, deserierit loco Cathedralis, unde gesta post recuperationem, importarent quamdam reversionem jure postliminii ad statum primævum; Vel potius e converso Cathedra semper & ab initio fuerit in dicta Ecclesia sanctæ Mariæ, translata postmodum ad illam S. Salvatoris per viam novæ applicationis seu conversionis ab impio ad sacrum usum; Secundò, posita antiqua Cathedralitate sanctæ Mariæ, circa ejus actualitatem & continuationem à dicto anno 1718. usque ad præsens, & an dici valeat desuper ad se rem judicatam; Et tertio, posita etiam dicta actualitate Cathedralitatis, circa exercitium, & participationem jurium Cathedralicorum, tam circa competentiam, quam circa modum dividendi; De primo autem agitur in præsentibus, de secundo, & tertio in duobus proximè sequentibus discursibus.

De primo jam dicto Cathedralitatis antiquæ actum non fuit in modernis disputationibus habitis in Rota, utpote ibi jam scripto coram *Coccino & Ubaldo* in supra allegatis *decisionibus* 351. par. 5. & 177. par. 6. rec. unde ego & ceteri solum scribentes in causa post modernam reassumptionem ab anno 1653. citrà, quamvis essemus in concordia sensu, quod dictæ resolutiones essent parum tutæ, nihilominus determinavimus hanc provinciã non asserere, solumque de hujusmodi puncto Ego in forma discursiva tractavi in dicta Congregatione particulari, non quidem animo vel spe obtinendi judicati retractationem, sed ad effectum insinuandi majorem exorbitantiam prætensionis circa actualitatem & continuationem, ac æquale exercitium jurisdictionis, ac jurium Cathedralicorum.

Quatenus igitur pertinet ad hunc punctum antiquæ Cathedralitatis, in allegatis decisionibus coram *Coccino & Ubaldo*, præsertim in prima quæ est latior, *dec. 353. par. 5. ex numer. 20.* plenè statuedo conclusionem, quod in factis antiquis, historicis & Chronistis deferendum est, ex istorum traditionibus firmatur, Apostolum Jacobum, dum in Hispaniis esset, admonitum in somnis à B. Virgine Maria adhuc vivente, sibi que comparente super quadam columna seu pilari marmoreo, illam Ecclesiam in ejus honorem construxisse & consecrassè, ejusque servitio unum ex novem discipulis ab ipso conversis *Theodorum* nuncupatum, & presbyterum ordinatum destinasse, deputando etiam in discessu, ex B. Petri auctoritate, *Athanasium* Episcopum Cæsaraugustanum, Atque hinc dato Episcopo inferitur ad Cathedralitatem istius Ecclesiæ, quæ tunc unica in hac Civitate aderat, ratione conjugii spiritualis, quod inter Episcopum & Ecclesiam esse dicitur, unde posito sponso, opus est supponere sponsam; Huic initio addendo etiam quàm plura successiva adminicula, plenè deducta in allegatis decisionibus, præsertim in dicta 353. par. 5. cum quibus pertranscunt moderniores coram *Bichio*, inter quæ magnifunt, residentia SS. Valerii & Brauli, aliorumque Episcoporum apud istam Ecclesiam sanctæ Mariæ, & plures Chronicæ antiquæ, præsertim antiqui Scriptoris *Lucii Dextrii*, cujus fides etiam à *Droo Hieronymo* probata est, cum aliis adminiculis resultantibus, à retentione insignium Agni Paschalis cum inscriptione Status Cathedralici, à campana interdicti, à celebratione dedicationis Ecclesiæ, à

præeminentiis istorum Canonicorum suprâ illos S. Salvatoris, & ab aliis, de quibus in dictis decisionibus, & latius per *Lezzanam* in libello super hujusmodi Cathedralitate ex professo examinandi non nulla ex eis.

Quamvis autem omnia adminicula desuper considerata, & simul unita, cum regula, *ut singula quæ non præsent*, &c. præsertim in antiquis magnum probationis gradum præferre videntur, Attamen illa rectè considerata utpote æquiva, & benè referibilia, vel ad antiquum statum Ecclesiæ primitivæ, quando Christiani sub Gentilium captivitate vivebant, vel ad dictum moderniore inter medium statum alterius captivitatis Maurorum, verè non concludere videntur id, ad quod ponderantur.

Illud præsertim generaliter ponderando, nullum penitus fundamentum constituendum esse, vel in testibus moderno tempore examinatis, vel in Chronistis, quorum fidei decisiones principaliter inniti videntur, quoniam antiquior historia est illa *Antonii Beuter* primævi scriptoris de anno 1546. quem sequuntur ceteri moderniores, unde est historia conscripta ad partis affectionem jam diu lite pendente, ac per decennium antea introducta in Rota, in qua ut supra pendet ab anno 1536. Cumque dissensiones & jurgia inter istas Ecclesias initium habeant autè annum 1221. in quo legitur promulgatum quoddam laudum Episcopi Sancii, illaque semper continuaverint, ut comprobant lauda Archiepiscopi *Tarraconen. tunc Metropolitan* de anno 1241. & proprii Archiepiscopi *Lupi* de anno 1351. Archiepiscopi *Garziz* de anno 1391. Archiepiscopi *Dalmati* de anno 1448. & Archiepiscopi de *Aragonia* de anno 1513. unde propterea nedum ipsa Civitas sed totum Regnum, & forte major pars Hispaniarum in factiones divisa esset de tempore dictæ primævi historie absque dubio videntes.

Hinc proinde, prorsus vanum dicebam fidem adhibere hujusmodi Scriptoribus, vel tanquam factionariis, vel ad partis colligantis instantiam scribentibus; Conclusio enim super fide historicis præstanda, de qua plenè dicta *dec. 353. num. 23. & seqq.* in *Syponina Cathedralitatis disc. præcedenti*, rectè procedit, ubi agitur de historiis antiquis & probatis, editis tempore non suspecto, secus autem modernis, in quibus affectationis suspicio adesse potest, clarius verò ac indubitanter actuali lite pendente, ut benè hujusmodi conclusionem cæteris allegatis declarat Rota in *Balneariæ. lursi patronatus coram Orthobono inter suas decis. 234. numer. 6. & 253. numer. 21. & seq. & apud Rois dec. 336. num. 17 & in aliis, ac admittitur in Calaritanæ primatus dec. 60. & 92. par. 8. rec. ubi latè & magistraliter de fide præstanda Martirologiis aliisque Chronicis.*

Et quamvis magnum constituatur fundamentum in quibusdam Chronicis *Maximi, Aimonii, & Lucii Dextrii* antiquissimorum scriptorum, quorum præsertim *Dextrii* mentionem faciunt *S. Hieronymus*, & alii illorum temporum scriptores, unde propterea inferitur, eis omninò deferendum, utpote percutientibus tempus, in quo Hispania erat sub dominatione Gothorum, ante prædictam Maurorum invasionem; Nihilominus istud mihi videbatur æquivocum nimis clarum, quoniam non negatur adfuisse præfatos illorum temporum scriptores, quorum mentionem faciunt

faciunt S. Hieronymus & alii, sed punctus est in identitate, an scilicet huiusmodi chronica moderno tempore repertæ, ac traductæ, & luci editæ sub illorum nomine, moderno corpore compositæ sint, ut frequens praxis in huiusmodi chronicis & privilegiis docet, & sive quod data veritate ad esset alteratio in traductione; Unde propterea in dicitur de sponibus 60. & 92. part. 3. rec. ubi agitur de præstanda fide antiquis Martyrologiis & codicibus, tota disputatio fuit super identitate ac forma probante.

Ad quod etiam probandum ponderabam ea, quæ habemus in materia testamenti nuncupativi nuncupatione implicita juxta formam traditam per Bart. in l. si ita scripsero ff. de condit. & demonstr. per relationem scilicet ad schedulam existentem penes tertium, vel in serinio seu alio loco, quoniam certum est illum testatorem testatum esse, atque in rerum natura adfuisse, vel esse schedulam ab eo confectam, juxta quam testari voluit, sed punctus est in identitate, an scilicet illa, quæ exhibetur, esset ea, de qua testator sentit, super quo probationes juxta unam opinionem exactæ, & conclusentes, vel saltem juxta alteram adminiculativæ desiderantur, ut frequenter in sua materia sub tit. de testamentis; Potissimè quia Baronius diligentissimus antiquorum Scriptorum perscrutator testatur hujus Lucii Dextrii, antiqui Scriptoris Chronicas non haberi, sed deperditas esse, unde propterea magis concludens, & exacta dictæ identitatis justificatio necessaria est, prævio ipsius S. Romanæ Ecclesiæ maturo judicio examinata & comprobata, ut vel de Laminis Hispaniæ, vel de antiquis Martyrologiis & sacris Chronicis quas reperiri contingat, frequens praxis docet.

Argumentum verò deductum ex primæva hujus Ecclesiæ constructione per ipsummet Apostolum Jacobum, & ex deputatione Episcopi ut supra, dicebam nil in proposito concludere, quamvis cum pia credulitate, tanquam certam haberem traditionem ab Ecclesia probatam, super dicta Divi Jacobi mora in Hispaniis, Quoniam cum id perneceffe sequutum sit circa primos annos post passionem Domini, dum præfatus Apostolus, omnium primus ab Herode in martyrium passus est de tempore, quo adhuc B. Petrus in Judæa morabatur, postmodum, ab eodem Herode in vincula conjectus, ex quibus ab Angelo liberatus fuit; Hinc proinde sequitur, nimium improbabile videri, ut circa talia tempora, quando neque in ipsamet Hierosolyma, vel alibi aliquod materiale Templum sub nomine ipsius Christi Salvatoris constructum erat, construeretur istud sub nomine Virginis adhuc viventis.

Stant. n. bene simul, quod ille locus, in quo Apostolus dictam apparitionem habuit, haberetur ab illis primis fidelibus in aliqua veneratione, Et tamen quod nullum materiale Templum publicè constructum & consecratum esset, eodem modo quo in ipsa Hierosolyma, in veneratione per fideles habebantur loca S. Sepulchri, Passionis, & similia, & tamen certum est, quod nullum aderat Templum materiale Christo dicatum, Quinimò ut docet sacra legenda inventionis S. Crucis, in dictis locis Calvaria, & Sepulchri constructa fuerant inanum Deorum Tempia ad huiusmodi sacram memoriam abolendam; Atque in ipsa met Urbe Roma, quam Christo Domino placuit Christianæ Religionis, ac Orbis caput & metropolim consti-

tuere, plurium sæculorum spatio usque ad tempora Constantini, habebantur quidem per fideles in veneratione loca martyrii, vel respectivè sepulchri SS. Apostolorum Petri & Pauli, sive fons olei, & similia, in quibus, vel aliquod sacrum mysterium, vel Sanctorum martyrium, aut sepulchrum esset, & in quibus quandoque habebatur Ecclesia formalis, id est ipsorum fidelium congregatio cum orationibus, & divinorum celebratione, vel etiam aliqua mansio ad id destinata, nulla tamen aderat Ecclesiam aterialis, quæ publicè sub nomine Christi, vel B. Virginis, aut Sanctorum dicata, & consecrata esset, dum per gryptas aliæque abscondita loca variabilia juxta oportunitates & tempora missæ celebrabantur, aliæque Divina peragebantur; Prima etenim Ecclesia materialis, quæ publicè Christo Domino dicata & consecrata fuerit, juxta sacram legendam, quæ in Breviario habetur sub die dedicationis Basilicæ Lateranensis, est ista, quæ proinde se appellat omnium Ecclesiarum primam, matrem, & magistram, Atque ex tunc ex Constantini decreto templorum publica constructio sequi cœpit, ut eadem legenda comprobatur, unde ita capiendæ sunt illæ Ecclesiæ quas commemorat *Frances post hæc editus in tract. de Ecclesia Cathedrali c. 2.*

Alia etiam nimia improbabilitate accedente, quod hoc nomen seu vocabulum Cathedralis, longè post Ecclesiæ tranquillitatem usum haberi cœpit, quando parochialibus, aliisque inferioribus Ecclesiis per Civitates & reliqua loca diocesis constructis, contra distinguere oportuit illam Ecclesiam matricem, quæ Episcopi Cathedra erat, & à qua reliquæ inferiores tanquam filiales normam reciperent, eique subjectionem profiterentur, ut latius advertit *Frances ubi supra*, Unde propterea improprium est, quod illis primævis temporibus, & antequam B. Petrus in his partibus occidentalibus Sedem constitueret, daretur erectio Templi materialis sub nomine Virginis adhuc viventis, & cum titulo & jurisdictione Cathedralitatis, ut clarè ad sensum.

Bene autem in decisionibus præsertim prima 353. p. 5. dicitur, quod dato Episcopo tanquam sponso, dare oportet Ecclesiam Cathedralis, tanquam sponsam ratione conjugii spiritualis inter Episcopum & Ecclesiam; Sed mihi videbatur fallaciam consistere in applicatione, cum id procedat quoad Ecclesiam formalem tanquam fidelium congregationem, constitutam ex universo populo fidelitatis provincie, vel diocesis illi Episcopo assignatæ; Ipse siquidem B. Petrus Ecclesiæ universalis caput & Episcopus, fuit etiam ab initio quo ad Urbem accessit Episcopus Urbis cum sibi adjacenti regione, Prout & reliqui Apostoli Episcopi seu Patriarchæ fuerunt in sibi distributis regionibus, & provinciis, in quarum singulis Civitatibus, vel ex B. Petri permissione, vel à Christi personali concessionem, & facultate eis attributa Episcopos deputarunt, Et tamen, tam in Urbe, quam alibi non aderant publica Tempia Christianorum, cum contradistinctione Ecclesiæ Cathedralis tanquam matris & majoris, ut dicta sacra legenda, aliæque sacre historię, ac etiam prophane docent, quoniam Ecclesiæ vocabulum in ipsa formali tanquam fidelium congregatione verificabile solum erat; Sive si aliqua aderat occulta materialis, non aderat hæc distinctio jurisdictionalis, seu præeminentialis, quoniam aliàs, non Basilica Lateranensis constructa per Constantinum sub Pontificatu B. Silvestri esse deberet

beret prima Cathedralis Orbis, sed aliqua ex illis antiquis Ecclesiis seu Ædiculis, quæ sub gentilibus, & iutorum persecutione jam prius aderant cum similibus.

17 Quo verò ad adminicula in dictis decisionibus præsertim prima considerata, observabam illa quidem convenire Cathedralitati, eamque comprobare, quando aliud in contrarium non obitaret, sed ex facti circumstantiis remaneret æquivoca & non conclusiva; Plura etenim ex eis, prout sunt, retentio insignium, festum dedicationis, campana interdicti, Dignitas Cappellani majoris, enunciatiæ litterarum Apostolicarum, vel alia durante tempore captivitatis, cum similibus revera Cathedralitatem denotantibus, remanent æquivoca, utpote congruè referibilia ad dictum statum intermedium, & provisionalem temporis captivitatis, in quo ut dictum est, ob impedimentum Ecclesiæ Cathedralis per infideles ad impium usum conversæ, illa ejus loco deservit, cumque id non fuerit ad breve tempus, sed ad longissimum 400. annorum & ultrà, idcirco mirum non est, quod tot adminicula impressa fuerint, Atque hoc est super quo intellectum captivare non potui super tanta fide hujusmodi adminiculis præstita.

Considerabile videbatur solum illud adminiculum desumptum ex antiquo Breviario super residentia S. Braulii Episcopi apud istam Ecclesiam, ibi dum in S. Maria Majori suam Sedem sinisset, quoniam iste Episcopus rexit Ecclesiam de tempore dominationis Gothorum, antequam casus dictæ captivitatis contingeret, & sic inferri non potest ad dictum tempus intermedium provisionale; Plures autem congruæ responsiones huic adminiculo dabantur, Primò super hujus Breviarii fide non præbante, eodem modo quo supra de Chronica Lucii Dexterii dictum est, potissimè quia ut constat ex Constitutione Pi V. super reformatione Breviarii, frequens erat abusus hujusmodi Breviaria apocripha componendi, pluribus erroribus plena; Secundò quia cum S. Braulius non fuerit primus hujus Ecclesiæ Cæsaraugustanæ Episcopus, neque in sua facultate positum esset Cathedralam transferre, seu de novo erigere, idcirco ex hujusmodi residentia inferri non poterat ad jus Cathedraliticum, sed solum ad illam facultatem, quam Episcopus habet

18 residendi in quacumque parte diocesis, & apud quancumque sibi bene visam Ecclesiam, absque necessitate continuo residendi apud Cathedralam, cum solum certis anni temporibus per Sac. Concil. Tridentinum ad mentem sacrorum Canonum id injunctum sit juxta ea, quæ habentur in *Acernen. residentia sub tit. de jurisdictione disc. 74.*

Idcirco verò clarius, ac probabilius, quia in eodem Breviario dictus Episcopus Braulius situatur in tempore tertii Concilii Toletani, & sub Pontificatu S. Gregorii Magni, quando, ut patet ex legenda S. Ermenegildi, in ea regione satis dominabatur secta Arriana, cujus Episcopi majorem absque dubio potentiam & dominationem habebant, ob assistentiam Regis, & Magistratum secularium; Idcirco satis probabile est, quod Episcopo Arriano principalem sedem & Cathedralam occupante, Episcopus Catholicus, tanquam de tempore captivitatis penes hæreticos, suam sedem ex divina revelatione apud istam Ecclesiam sinisset, eo modo quo deplorabiliter videmus de pluribus Episcopis Catholicis, & hæreticis respectivè in Germania aliisque partibus, & sic istud quoque adminiculum æquivocum dici potest.

19 E conversò autem pro antiqua Cathedralitate Ecclesiæ sancti Salvatoris, ob cujus accidentale impedimentum ista Ecclesia provisionaliter ejus loco deservierit ut supra, plura urgere meo judicio fortiora videbantur magisque univoca adminicula; Primò scilicet, quod cum juxta eandem historiam in causâ decisionibus enarratam, præsertim prima *decis. 353. part. 5.* ista Ecclesia Cæsaraugustana constructa sit ab Apostolo Jacobo circa tempora Passionis Domini nimum proxima, & quando B Petrus adhuc Romam non accesserat, satis probabile est, atque ex Christiana pietate pro certo tenendum, primam Ecclesiam ipsius Domini Salvatoris nomini dicatam fuisse, ut comprobatur observantia Ecclesiæ Romanæ, quæ est totius Christiani Orbis caput, metropolis, & magistra, quoniam prima Ecclesia dicata fuit nomine sub Salvatoris, cujus nomen habet ista, idemque docet observantia Urbis Constantinopolitanæ cum similibus.

Secundum adminiculum resultat ex hujus Templi magnifica structura Gothica, & e conversò ex depressa & parùm magnifica structura Ecclesiæ sanctæ Mariæ; Improbabile siquidem est, quod quando ista Civitas sub suis Regibus in magnifico, & bono statuerat, suam Ecclesiam majorem & Cathedralam adeò exiguæ & depressæ structuræ haberet, & quod e conversò barbari Mauri, omnibus scientiis ac bonis artibus destituti, & speluncis & cavernis vivere afflueri, adeò magnificæ structuræ Templum pro Mesquita construere voluerint; Addita etiam hujusmodi infidelium consuetudine, primariam ac nobiliorem Ecclesiam Christianorum convertendi ad hunc impium usum eorum Mesquitæ, ut docet deplorabile exemplum insignis Ecclesiæ S. Sophiæ Urbis Constantinopolitanæ, ubi proinde aliæ depressores Ecclesiæ loco Cathedralis deservierunt, cum dicta etiam differentia considerata superius circa residentiam S. Braulii, quod scilicet Episcopus seu Patriarcha schismaticus cum ejus sequacibus longè meliorem habet sedem seu Ecclesiam, quam habet Patriarcha Catholicus seu ejus Vicarius cum Ecclesia Catholica.

Tertium pro meo judicio fortissimum, ac fortè unicè sufficiens ad concludentem probationem resultat adminiculum à nimia improbabilitate, quod dictus Rex Alphonsus *Conquistator* nuncupatus, atque illius temporis Episcopus *Petrus Librana* Sanctus reputatus & veneratus, illique Christiani à B. Virginis protectione victoriam & libertatem recognoscentes, & qui spatio 400. annorum & ultrà in captivitate Ecclesiam prædictam in unicum refugium & solatium habuerant cum adeò manifesta ingratitude, ac etiam delicto positivo, absque Sedis Apostolicæ placito, Cathedralitatem ab ista Ecclesia ad sacrilegum Saracenorum Templum transferre voluerint, ideoque intrat quotidiana profusio, quod inverisimilitudo speciem habet falsitatis, sicuti e contra verisimilitudo illam veritatis.

Quartum ex pluribus enunciatis contentis in pluribus concessionibus factis, tam per dictum Alphonsum, qui nuncupatur *Conquistator*, quam per alterum Alphonsum qui nuncupatur *Imperator*, alioque Reges, ac etiam in litteris Apostolicis super hujusmodi concessionum confirmatione, in quibus ista Ecclesia S. Salvatoris dicitur antiquissima & celeberrima post longam servitutem suæ libertati restituta, Atque in eisdem concessionibus confirmantur hæreditates & bona quæ ad ipsam Ecclesiam antiquo tempore spectabant; Pro ut

ut circa eadem tempora per Alexandrum IV. confirmantur antiqui fines Episcopatus juxta divisionem factam in Concilio Toletano sub Rege Bamba, qui fuit ante Maurorum invasionem.

Quintum in Idem, ex concessione, quam idem Rex Alphonsus Conquistator fecit huic Ecclesie. S. Salvatoris de ipsamet Ecclesia S. Mariæ; Duplex enim adminiculum exinde resultare observabam, Unum scilicet omnimodæ inverisimilitudinis, quod vera & antiqua Cathedralis tantæ venerationis & devotionis, ita subjective concederetur illi Ecclesie, quæ de novo ac impio cultu ad sacrum conversa fuerat, Et alterum deficientis potestatis, unde resultaret delictum ex præmissis circumstantiis non præsumendum, quoniam per Sedem Apostolicam dicto Conquistatori concessa fuit facultas disponendi de Ecclesiis, quæ non essent Cathedrales.

Sextum fortiter, quia ex juribus per utramque partem hinc inde deductis, constat Episcopum Bernardum, qui Ecclesiam rexit circa annum 1140. & sic tempore satis proximo annorum 22. dictæ recuperationi, fuisse satis devotum ac benevolam hujus Ecclesie, in qua de anno 1141. erexit Collegium Canonicorum Regularium, gravesque habuit diffensiones cum Capitulo Ecclesie S. Salvatoris. ob ejus conversionem à statu sæculari ad regularem, unde propterea sub Eugenio III. hujusmodi controversiæ per Congregationem particularem deputatam sopitæ fuerunt, obtenta etiam à Sede Apostolica hujus Ecclesie, dictique Collegii exemptione à jurisdictione Ordinarii; Omnino siquidem probabile est, quod tunc curasset istam Ecclesiam suæ Dignitati potius restitui, dum gesta per Regem ex defectu potestatis ita fuissent manifestè invalida ut supra.

Septimum etiam fortiter, ob translationem Reliquiarum Sanctorum, Valerii, Vincentii, & Laurentii, factam circa ea tempora tanquam ad eam Ecclesiam, cui ipsi præsertim SS. Vincentius & Laurentius servierant, & tamen hujusmodi translatio facta fuit ad istam Ecclesiam S. Salvatoris, non ad alteram S. Mariæ.

Octavum, quoniam ut patet ex primo laudo ut supra lato de anno 1220. etiam in ipso primo sæculo, & quando memoria erat recens, graves controversiæ super præminentiis, & aliis juribus inter istas Ecclesias, & Capitula initium habuerunt, per quatuor sæcula aded acriter continuata, unde propterea satis probabile est, quod ex tunc ob recentem memoriam, ac facilem probationem veritatis hic punctus deductus esset in campum.

Et demum in idem conferunt omnia alia adminicula, quæ discursu sequenti ponderantur pro exclusione continuationis, seu actualitatis, quoniam ex illis inferitur etiam ad exclusionem status antiqui jure proprio & primævo, & ad solam probationem intermedii status provisionalis durante captivitate ut supra, quibus omnibus insimul ponderatis, cum regula, ut *singula que non prosumt* &c. mihi videbatur majorem probabilitatem huic parti assistere.

E A D E M,

Posita antiqua Cathedralitate unius Ecclesie, & moderna actuali Cathedralitate alterius, An dicta antiqua Cathedralitas cessaverit, vel potius continuare censeatur, eaque actualiter existere in utraque; Et de comparabili concursu duarum, vel plurium Ecclesiarum materialium, ac duorum vel plurium Capitulorum naturaliter & de facto distinctorum, ad efformandam unam Ecclesiam formalem, vel respectivè unum Capitulum, Et quid concurrente diversa natura, quia unum Capitulum sit sæculare, alterum Regulare; Et al qua de sententia & re judicata, quando lata super uno puncto capiat alterum, nempe an lata super Cathedralitate antiqua, firmare dicatur ejusdem Cathedralitatis continuationem, & actualitatem.

S Y M M A R I U M.

- 1 *Causa controversa.*
- 2 *Quod de sola Cathedralitate antiqua disputandum esset.*
- 3 *Qualitas semel impressa & possessa, præsumitur continuata, & num. 7.*
- 4 *Sententia est strictè intelligenda, & in expressis tantum.*
- 5 *Stant simul licet introductam esse super pluribus, & determinationem esse super uno ex eis.*
- 6 *Rota non profert sententias, nisi prævia disputatione dubi, & decisionum edicione.*
- 7 *Declaratur conclusi, de quibus 3.*
- 8 *Sententia Rotales declarantur à decisionibus.*
- 9 *Vestigia & reliquia conveniunt ei, qui fuit, non autem ei, qui nunc est.*
- 10 *Una & eadem Ecclesia Cathedralis formalis constituitur & representari potest per plures materiales, idemque in pluribus Capitulis.*
- 11 *Si Cathedralitas transferretur de novo ad unam Ecclesiam, non exinde abdicatur ab antiqua.*
- 12 *Patronus admittere potest non patronum ad participationem juris patronatus, & quomodo.*
- 13 *Translatio Cathedralis ab una Ecclesia ad aliam fieri non potest nisi auctoritate Apostolica.*
- 14 *De adminiculis exclusivis Cathedralitatis.*
- 15 *Ecclesia Cathedralis perneccesse habet Collegium.*
- 16 *An Ecclesia Cathedralis possit denuò erigi in Collegiatam.*
- 17 *An sint simul aliquos esse Canonicos Cathedralis, illique inseruire, & esse exemptos ab Episcopo.*
- 18 *An dari possit, & una Ecclesia sit Cathedralis, recognoscat alteram in superiorem, & magistram.*
- 19 *An in compromisso inter Ecclesias requiratur Beneficium Apostolicum.*
- 20 *In juribus communibus, & que pluribus, competant, possessio unius conservat jus consortis.*
- 21 *De Ecclesia Cesarangustana secularizatione.*